

KULTURA

KATARINA BISTROVIĆ DARVAŠ

glumica

Gluma može biti divan prostor slobode, kreativnosti, ali zna biti i zatvor

Nikada neću shvatiti kako sam došla u glumu.
Uvijek sam voljela književnost. Meni je gluma
privlačna zbog književnosti i psihologije, recimo
to tako. Bila sam sklonija prirodnim znanostima.
Doma su mi bili znanstvenici i muzičari.
Nagovorili su me da idem na glumu jer su vidjeli
da sam talentirana

RAZGOVARAO **BORIS VLAŠIĆ** | SNIMIO **VEDRAN PETEH** CROPIX

Trema? Imam nelagodnost i ne volim premijere. Ne prirodne su. To mi je znao Vasary govoriti kad je radio u Francuskoj, da je tek deseta, dvadeseta predstava premijera. Ne stigneš se uigrati, zapravo ne stigneš do umjetničkog proizvoda, recimo to tako. Tek s publikom zapravo dobivaš ono što je potrebno predstavi

Katarina Bistrović Darvaš, ZKM-ova glumica, nedavno je nastupila u novoj predstavi "Mala povijest nejednakosti", kraju svijeta u tri čina, a priprema i ulogu u Čehovljevoj "Drami bez naslova" koju režira Paolo Magelli u ZKM-u. Za Katarinu Bistrović Darvaš kritičari govore da ima izuzetno upečatljivu ekspresivnost lica i redatelj je vole u zahtjevnim ulogama. Ona ne daje intervju, samo je nekoliko puta razgovarala za medije, živi u svom svijetu slobode koji nalazi u kazalištu i glazbi. Dodatno, smatra da u ovom vremenu, kad svi misle da imaju što reći, ona jednostavno ne mora sudjelovati. U razgovoru je ukazala na nešto što mnogi ne bi ni zamijetili, ulice koje mirišu na naranče i svijet boja u kojem žive ljudi koji stalno plešu. Sasvim dovoljan razlog za intervju.

■ **Je li zahtjevno biti glumica?**

- Gluma može biti divan prostor slobode, kreativnosti, ali zna biti i zatvor. To je onda kada se režiser muči s konceptom, a glumac ga mora pratiti, onda je to vrlo nezgodno, jer razbiješ mozak prateći čovjeka koji ne zna kuda ide. Ali gluma je jako lijep posao, zna biti zahtjevna najviše zbog psihologije. Moraš, zapravo, stalno imati uključen neki senzor za druge ljude.

■ **Ovo je zgodno. Tko su ljudi na sceni oko vas, jesu li to oni koje poznajete pod njihovim imenom ili likovi iz predstava?**

- Zna biti nezgodna granica. Pogotovo ako ima improvizacija u kojima, recimo, netko tko igra agresivni lik mora improvizirati. Tanka je granica između stvarnosti i glume ponekad. Ali svi poslovi koji su vezani za druge ljude zahtijevaju da budeš psiholog, da znaš kako nešto reći ljudima.

■ **Kada ste zadovoljni?**

- Zadovoljna sam kad sam slobodna, to je onda prostor neograničene, svemirske igre. Treba shvatiti na kojem terenu igraš, ponekad se namučiš da bi našao prostor za slobodu.

■ **Kako ste postali glumica?**

- Nemam pojma, nagovorili su me. Ne znam, nikada neću shvatiti kako sam došla u glumu. Uvijek sam voljela književnost. Meni je gluma privlačna zbog književnosti i psihologije, recimo to tako.

Bila sam sklonija prirodnim znanostima. Isla sam u matematičku školu i na faks, doduše kratko. Doma su mi bili znanstvenici i muzičari. I nekako mi je to bilo privlačno. I dalje mislim da je to jako blisko. Nagovorili su me da idem na glumu jer su vidjeli da sam talentirana. Moja pokojna profesorica Ana Vulas nagovorila me da idem na glumu. Ona je držala dramsku grupu u nekadašnjoj "Tesli". Nagovarila me da idem i ja sam otišla. Zapravo sam vjerojatno osjetila i poriv usred PMF-a, da možda to nije za mene, da je prestroga i zatvorena sredina.

■ **Jeste li zadovoljni?**

- Pa sad jesam, na početku nisam bila. Nisam mogla naći logiku unutar onog što radim, a sad je i ne tražim.

■ **Tko vam je predavao na Akademiji?**

- Neva Rošić, Tonko Lonza, Zlatko Crnković, Izet Hajdarhodžić, Koraljka Hrs, Tomislav Rališ. Svi su bili jako predani i ozbiljni ljudi, no možda sam naj-

više voljela raditi s Nevom i Damirom Munitićem. Neva je bila vrlo ozbiljna profesorica, dobar pedagog, a Munitić je imao maštu i matematički um, što mi je jako odgovaralo u ono vrijeme. S Durbešićem je bila ludnica. Bio je poznat po tome da je uglavnom pričao, manje bismo radili, više pričali. Zapravo je samo pričao što je bilo jako interesantno jer je bio beskrajno obrazovan, uvijek je donosio vrlo interesantne komade i znao je o tome pričati beskonačno. Puno smo naučili iz tih predavanja. Nije bio praktičar kao Neva.

Ne razumijem ovo enormno trpanje bogatstva, zaista ga ne razumijem, čemu služi, kome služi, to nikamo ne vodi. To je kao neka čista smrt društva, ljepote, svega

■ **Kako je izgledala prva uloga, prvi aplauz?**

- Bilo je dosta smiješno. Mislim da je to bilo u Maloj sceni, u kritici su mi napisali da se nisam vidjela na sceni od kose. Ne sjećam se tko je to napisao, mislim Nataša Govedić. Sjećam se te prve kritike jer mi je bilo smiješno.

■ **Kako vam je s tremom?**

- Trema? Imam nelagodnost i ne volim premijere. Ne prirodne su. To mi je znao Vasary govoriti kad je radio u Francuskoj, da je tek deseta, dvadeseta predstava premijera. Zato što do premijere, kada imaš određeni termin u kojem moraš napraviti predstavu, ne stigneš sve odraditi, sve je presvježe. Ne stigneš se uigrati, zapravo ne stigneš do umjetničkog proizvoda, recimo to tako. Tek s publikom zapravo dobivaš ono što je potrebno predstavi. Jedino u tom znoju pred publikom dobivaš ►

pravi ritam i pravi tempo da sve odradiš kako treba. Ne kažem da toga nema i prije, na probama, ali tek pred publikom, u toj temperaturi, dobivaš pravu stvar i tek se onda uigraš. To sam doživjela u Belgiji kad smo tek nakon mjesec dana imali premijeru. Tad dolaze novinari, kritičari, sve počinje. Tek s publikom imaš pravu temperaturu.

■ **Koliko znači aplauz? Na premijeri "Male povijesti nejednakosti" činilo mi se da aplauz prekratko traje, iako mi se čini da je publika bila jako zadovoljna.**

- Aplauz je stvarno nagrada, to je ugođa, pogotovo kada se daš u predstavi. Za to vjerojatno živimo. Ali aplauz je čudna stvar. Meni treba nekoliko minuta da se smirim, da uopće shvatim što se događa. Često se sjetim što je Vaske znao govoriti, da su njih učili da se glumac dva puta klanja kao lik, a tek treći put kao glumac. U meni predstava odzvanja još pet minuta nakon zadnje scene i tek nakon toga dođem sebi i onda osjetim taj aplauz. Ovisi o predstavi. Znam da nakon "Virginije" nekoliko minuta nisam svjesna da je predstava gotova.

■ **Zašto ne dajete intervju?**

- Mislim da, pogotovo u današnje vrijeme, kad svatko misli da mora i da ima nešto važno reći, ne moram biti u tome. Intervjue izbjegavam koliko god mogu.

■ **Aha, to je sad okov i obaveza za mene. Kako je bilo raditi na "Maloj povijesti"? Koliko ste naučili o ekonomiji?**

- Nisam ništa naučila jer ne razumijem ekonomiju i ne želim razumjeti. (smijemo se) Dobro, nije to točno, svašta sam naučila. Naučila sam razliku između progresivnog i proporcionalnog poreza. Pitala sam se kako ćemo iz toga napraviti kazalište. Bilo mi je interesantno gledati taj strip, Pikettyja sam pročitala većim dijelom, ali nisam imala toliko strpljenja da detaljno pročitam njegov "Kapital i ideologiju". Miloš Lolić je, kao prvo, jako talentirani redatelj. Zatim, zna, razumije što glumac radi i što mu je potrebno da se igra. To je bio dugi i teški proces u smislu da se iz jednog neživog materijala o porezima osmisle likovi koji će to govoriti. Strip je nudio jedan dio tih likova, ali se ipak moralo raditi na njihovu životu da postanu interesantni. I tu je Miloš u suradnji s glumcima i propitkivanjem oko tog šta bi oni mogli još učiniti, kako ih oživiti.

U mojoj porodici se uvijek muziciralo, tako da ne mogu zamisliti svijet bez glazbe. Svirala sam gitaru kao dijete. Pa sam onda za vrijeme ovog lockdowna obnovila sviranje. Da ne poludim

kamo ne vodi. To je kao neka čista smrt društva, ljepote, svega.

Kroz kazalište sam skupila toliko fizičkih ozljeda da to nije normalno. Imala sam slomljenu trticu, ligamente na zglobu, nosim aparat jer mi se pomakla čeljust radeći na predstavi prije deset godina. Kad sam prije nekoliko godina išla k jednoj kineziologinji, rekla je da sam kao rukometašica, a ne glumica. Mi imamo čudne ozljede. Kad si umoran, često se ozlijediš na sceni. Svašta nosiš. Ljude nosiš. Panele nosiš. Poklizneš se na žice, lomiš se u štiklama

U toj se suradnji počela dešavati gluma i stvarnost tih likova. Miloš je inteligentan i maštovit, tako da je inteligencijom mogao logično postaviti stvari, a mašta mu je pomagala da to oživotvori, da to dobije boje. Kao da smo crtali, narisali nekakve likove, a onda smo dodali puno boje. Fora mi je u predstavi to što se vidi u ciklusima kako se pokreće borba za jednakost i kako propada. To je dosta strašno. Najinteresantniji dio mi je bio onaj o oporezivanju bogatih, kao nešto što bi trebalo biti. Jer, ne razumijem ovo enormno trpanje bogatstva, zaista ga ne razumijem, čemu služi, kome služi, to ni-

■ **Ne razumijete svijet bogatih?**

- Ne, niti svijet moći. Ne razumijem to.

■ **U kojem svijetu vi živite?**

- Težim prostoru u kojem mogu sanjati, uvijek. Tu se dobro osjećam. Kad čitam, u muzici i na sceni se dobro osjećam ako mogu sanjati. Ako ne mogu, onda nisam sretna. Glazba mi je prostor neograničene slobode, sve. Tamo najviše sanjam. Tamo vidim sve, svjetove, sve moguće. Muzika je sastavni dio mene, rođena sam u muzici. U mojoj porodici se uvijek muziciralo, tako da ne mogu zamisliti svijet bez glazbe. Svirala sam gitaru kao dijete. Pa sam onda za vrijeme ovog lockdowna obnovila sviranje. Da ne poludim. Krenula sam u srednju muzičku, nisam mogla ići u dvije srednje, nisam imala snage za to, pa sam prekinula srednju muzičku.

■ **Imate bend, svirali ste u nekom bendu?**

- Ne, nikako.

KULTURA

■ Kako onda u kazalištu znaju da svirate?

- Pa, Paolo Magelli je kriv za to. Kad sam bila mlada i naivna glumica, na prvoj predstavi koju sam radila kao zaposlena glumica, bio je to "Ujak Vanja" s Magellijem, onda sam rekla da znam svirati. Paolo je pitao tko zna svirati i ja sam rekla da znam gitaru. On je od tada zapamtio moju gitaru, zapamtio je da je to Yamaha i kada smo prije nekoliko godina radili predstavu "Ja sam ona koja nisam", onda mi je opet dao da sviram. Sad pokušavam učiti jazz. Ne ide mi baš najbolje, ali učim, trudim se shvatiti akorde. Dugo mi treba da izađe muzika iz onoga što vježbam. Svaki dan vježbam, ali pred premijeru ne sviram. Tad je katastrofa, dan i noć sam u kazalištu. Tada je kaos, nered. Dobro dođe ako ti netko može skuhati.

■ Kako učite uloge, pamтите li ih i kad se predstava davno skine s repertoara?

- Neke da, ali ih i zaboravim. Tarik i Rade sve pamte. Tarik zna sve s prve godine. I Rade isto tako. Ja zaboravim ono što je prošlo.

■ Aha, to je ona "glumačka demencija". Postoji i literarna, kad ljudi zaborave knjige koje su pročitali.

- Tekst učim kad shvatim što je pisac mislio, onda ga i naučim. Ne bih napamet, nego ga pamtim kad osjetim ritam i misli pisca. Ali, za "Malu povijest nejednakosti" nije bilo šanse da naučim tekst. Pogotovo onaj naratorski dio, to mi je bilo nemoguće naučiti. Sjećam se, i u "Crnoj knjizi" bankarske pojmove mi je bilo teško naučiti. Ali, volim raditi, volim obaviti zadatak. Sad sam naučila, s godinama, i reći "ne".

■ Zašto nešto odbijete?

- Ajoj, stvar je vrlo banalna. Kroz kazalište sam skupila toliko fizičkih ozljeda da to nije normalno. A nastale su zato što sam mislila da sve moram napraviti, čak i ako nešto ne mogu. Tako sam naučila reći "ne". Prije sam išla preko svih mogućih ozljeda, a sada kažem da nešto neću moći.

■ Kakve ozljede?

- Ah, sad ću kao neka bakica: imala sam slomljenu trtiku, ligamente na zglobo, nosim aparat jer mi se pomakla čeljust radeći na predstavi prije deset godina. Razne stvari. Kad sam prije nekoliko godina išla k jednoj kineziologinji, tražila me nalaze i kad ih je vidjela, rekla je da sam kao rukometašica, a ne glumica. Mi imamo čudne ozljede. Kad si umoran, često se ozlijediš na sceni. Svašta nosiš. Ljude nosiš. Panele nosiš.

Poklizneš se na žice, lomiš se u štiklama. Svega ima na sceni.

■ Rekli ste jednom da patrijarhat niste primjećivali do svoje 28 godine?

- Pa, da. Tek u nekom punom odvajanju od familije sam zaista progledala i shvatila da patrijarhat nije nešto daleko i da se ne događa negdje drugdje, nego da je to sastavni dio života. I u mom gradu, tu gdje se ja krećem. Prije sam mislila da su svi isti, kao moji doma. Ravnopravni. O svim ženskim temama su me naučili mama i tata, o slobodi, o pravu na vlastiti izbor. Sve sam to dobila doma. Nisam znala da je moguće drugačije živjeti. Nisam bila svjesna. Tek sam tada shvatila da je to nešto što je u stvarnosti prisutno. Nije to tamo negdje u nekoj selendri.

■ Gdje vidite patrijarhat?

- Svagdje. U kazalištu ga svakako ima manje jer su ljudi svjesni. Na Akademiji. Jednom mi je nakon predstave prišao profesor koji mi nije predavao i dao vulgarnu opasku. To im je bilo normalno, govoriti takve stvari, bilo je normalno da se mladu glumicu "razbija". Kod nekih.

■ Kako se borite protiv toga?

- Ne znam, skinula sam pozive nekim ljudima koji su se tako ponašali. Nisam netko tko galami ili ulazi u konflikte, ali kad mi se jednom digne želudac, stavljam jasnu granicu. Mislim da su neke stvari neukusne, tako se ne razgovara s mladim glumicama koje pokušavaju preživjeti u svijetu odraslih.

■ Je li to tema?

- Mislim da se govori o tome. Nisam čula takvo nešto u kazalištu, mi smo vrlo samosvjesni i ljudi znaju da se tako ne razgovara. Mi razgovaramo i podržavamo se protiv bilo kakve vrste zlostavljanja, omalovažavanja i sličnih stvari. Ali, mislim da se govori o tome kad se pojave takvi slučajevi i svjesna sam da je nekim curama dugo trebalo da izađu s time van, da se povjere nekome. Prije sam znala vidjeti neke stvari i nisam reagirala jer nisam znala kako reagirati, ali treba postaviti granice i ne dopuštati maltretiranje.

■ Kako ste otišli u Belgiju?

- Jan Fabre imao je nekakvu spektakularnu veliku produkciju s 40 ljudi i 38 tisuća cvjetova i trebala mu je koprodukcija. Tako je došlo do suradnje sa ZKM-om. Bila je audicija i poveo je Frana

i mene. Bili smo gore šest mjeseci, pa me zvao za još jednu produkciju i tako sam ostala pet godina.

■ Gdje ste bili u Belgiji?

- U Antwerpenu, ali tamo se predstava radi tri mjeseca, a ostalo vrijeme putuješ svijetom. Bilo je super, sve su freelanceri, skuplja se trupa da bi se napravila predstava. Radi se isto danonočno i putuje se cijelu godinu dana. Igra se jedna predstava godinu dana. To je ta bitna razlika. Miješano je. Na trenutke ne znaš tko je plesač, tko je muzičar, tko je glumac. Svi rade sve. I uglavnom si na aerodromima i u hotelima, ali tako živiš. Fora je.

■ Što ste obišli?

- Puno toga. Jedino nisam bila u Africi. I u Sibiru, ja mislim. Imali smo turneju po Sjevernoj Americi, po Južnoj Americi, po Europi. Prošli smo Španjolsku, Englesku, cijelu Europu, Japan. Jedino nismo bili u Australiji.

■ Gdje je bilo posebno?

- Južna Amerika mi je jako legla. Sa ZKM-om smo bili u Kolumbiji mjesec dana. Nažalost, ne i u Brazilu. Granada, Cordoba su divne. Taj miris naranče, na svakom koraku. Ili nešto drugo. Arhitektura je prekrasna, ali naranče. Ideš ulicom i osjetiš samo miris naranče. Lijep je taj stav da život mora biti okej. U Južnoj Americi ljudi plešu od jutra do mraka, to je tako dobro. Svi plešu, i na jutarnjoj kavi. I boje, sve je puno boja. I u siromašnim

četvrtima sve je puno boja, čak i na grobljima. Život kao da vrije. Sjećam se da sam tamo, kad mi je bilo vruće, naprosto gurnula glavu pod pipu usred grada. Bilo mi je to potpuno normalno napraviti.

■ Opet radite s Magellijem. Radite "Dramu bez naslova", Čehova. Kako je s njim raditi?

- Pa, Paolo je mag. Znae, recimo kad slušam Mahlera, čak i djelo koje mi nije poznato, znam da slušam Mahlera. On zaustavi vrijeme. Tako i Paolo zaustavi vrijeme, na trenutak. Ode u nekakvom pravom momentu u neki drugi svijet i zaustavi vrijeme. I onda nastavi. To mu je rukopis. Nikad nije bio zadovoljan suhim životom, nekud bi otplovio. Promišljeno, ali uvijek lijepo i likovno. Hoće naći neki zaumni svijet koji je potreban ljudima da progutaju stvarnost.

■ Što vas veseli?

- Sloboda.